

7

Σύ'σαι ἡ παιρίδα μου! —
 Ἐδῶ τὰ χρόνια
 Σὲ κίχλους τρέχοντε
 Καὶ ζοῖν αἰῶνια.

Σὰν κάθε πέτρα σου,
 Κάθε κλαρί σου,
 Κ' ἐγὼ ἓνα ἀθάνατον
 Εἶμαι παιδί σου.

Κι ὅσα περάσανε,
 Κι ὅσα θάρθουνε,
 Ἐδῶ οἱ θύμησες
 Μέσα μου ζοῦνε.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΚΡΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ

Γιὰ νὰ διευκολύνουμε τοὺς ἀναγνώστες μας ὅσοι δὲν εὐτυχήσανε νὰ ἀπολάβουνε τὶς γνώμες τῶν διαπρεπέστερων λογίων μας στὸ φιλολογικὸ μνημόσυνο ποὺ διοργάνωσε ἡ «Ἐστία» τῆς περασμένης Τρίτης, εἶχαμε τὴν ὑπομονὴ νὰ ψαρέψουμε ἀπὸ ὅλες τὶς γνώμες ποὺ δημοσιευτήκανε τὰ χαρακτηριστικώτερα κομμάτια δίχως τὶς ἀπαραίτητες γαρνιτούρες καὶ τὶς διάφορες σάλτσες ποὺ σκοπὸς τους εἶναι μόνο καὶ μόνο νὰ κρύψουνε τὴν ἀληθινὴ γνώμη καὶ νὰ γλυκάνουνε κάτωσως τὴν πικράδα τῆς. Κεῖνο ποὺ δὲν μπορέσαμε νὰ νοιώσουμε εἶναι γιατί ἡ «Ἐστία», ποὺ ἔχει πάντα τὶς εἰσγενέστερες πρωτοβουλίες στὰ φιλολογικὰ ζητήματα, διοργάνωσε αὐτὸ τὸ μνημόσυνο. Ἄν ὁ σκοπὸς τῆς εἶτανε νὰ ποδείξει τὸ Σουρῆ μεγαλοφροσύνη, ἔπεσε ὀξῶ, γιατί οἱ περισσότερες γνώμες στὸ ἀντίθετο συμπέρασμα καταλήγουνε. Μόνο ὁ κ. Μαλακάσης καὶ ὁ κ. Ξενοπούλος τὸ εἶπαν ὀρθὰ κοφτά, πὼς ὁ Σουρῆς εἶναι μεγαλοφροσύνη. Οἱ ἄλλοι, ποιὸς λίγο, ποιὸς πολύ, τὰ μασήσανε. Μερικοὶ μάλιστα καὶ τὸν χαντακῶνουνε ὀλίγελα ἔτσι ποὺ νὰ πορεῖ κανεὶς γιατί δημοσιευτήκανε αὐτὲς οἱ γνώμες. Μαζωχτήκανε λοιπὸν οἱ διάφορες μοιρολογηστρες γῦρο στὸν τάφο τοῦ Σουρῆ καὶ ἀρχίσανε νὰ τὸν κλαῖνε.

Πρῶτος ἀρχίζει τὸ μοιρολόι ὁ κ. Νιρβάνος μὲ τὰ κολυθα θαθειωστώχαστα λόγια. «Ὁ Σουρῆς ὑπῆρξε κενὸς ἐκεῖνος ποὺ ὑπῆρξε». Καὶ μὲ κίντυνο νᾶχει πάλαι καμιά καινούρια δίκη προσθέτει. «Ὁ Σουρῆς ὑπῆρξε μιὰ πηγὴ πλουσιῶν δροσισμῶν».

Ὁ κ. Προβελέγγιος θαυμάζει τὴν καλωσύνη τοῦ Σουρῆ, μὰ ὁμολογεῖ πὼς «τὸ πνεῦμα του σὰν κουρασμένο φανεται» καὶ πὼς «χαμηλώνουν, κλίνουν χαλαρὰ τὰ Ἀριστοφάνεια πτερά του».

Ἐπὲροχος σὰν πάντα εἶναι ὁ κ. Στρατήγης, ποὺ μιὰ ποὺ βρῆκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ κλάψει, κλαίει μαζί μὲ τὸ Σουρῆ καὶ τὸ μακαρίτη τὸν Κύρο. Ὁ ἕνας, ὅσοι ξέρομε, πέθανε ἀπὸ γρίπη καὶ ὁ Σουρῆς ἀπὸ γερωνική ἐξάντληση. Αὐτὸ ὡς τόσο δὲν ἐμποδίζει τὸν κ. Στρατήγη νὰ τοὺς κλαίει καὶ τοὺς δυὸ μὲ πικρὰ δά-

κρυα γιατί «βρῆκαν κ' οἱ δυὸ τους θάνατο, σὰν ἥρωες, φωτεινὸς». Μὰ ὁ κ. Στρατήγης τόση λύπη νοιώθει γιὰ τὸ θάνατο τῶν δυὸ αὐτῶν μεγάλων ἀντρῶν ποὺ εἶτανε συνάμα καὶ φίλοι του, ποὺ ἀνακραῖζει στὸ τέλος «Νῦν ἀπολύεις Δέσποτα τὸν δοῦλόν σου ἐν εἰρήνῃ». Φανερὸ πιά πὼς ὁ ἀγαπητὸς ποιητῆς θέλει νὰ πεθάνῃ. Ἄν λογαριάζει καὶ νὰ αὐτοχτονήσει, δὲν ξέρομε. Ὡς τόσο καλὸ εἶναι ἡ Ἀστυνομία νὰ ἐπιτηρεῖ τὸ σεβαστὸ ποιητῆ. Μιὰ τρίτη ἐθνικὴ ἀπώλεια σὲ τόσο λίγο χρονικὸ διάστημα, θὰ εἶτανε ἓνα κακὸ ἀντιπόφορο γιὰ τὸν τόπο.

Ὁ κ. Ἀκαδημαϊκὸς καὶ Πολέμης βρῖσκει πὼς ὁ τρομερὸς αὐτὸς σατυριστὴς «σκοροπούσε τὴν ἀξέχαστη γλύκα γιὰ τοὺς ἄλλους». Τὴν ἴδια παρατήρηση τὴν κάμανε καὶ ἄλλοι. Μιὰ σάτυρα ποὺ σκοροπίζει γέλοια, τί πρωχ' ἔτυπη ἀλήθεια σάτυρα. Τί κουτὸς ἀλήθεια κείνος ὁ ἀρχαῖος γέρο Λυκάμβας ποὺ πῆγε νὰ χρειαστῆ γιατί δὲν μποροῦσε πιά νὰ ὑποφέρει τὶς σάτυρες τοῦ Ἀρχιλόγου!

Ὁ κ. Μπάμπης Ἄννινος, Ἀκαδημαϊκὸς καὶ αὐτὸς βεβαιώνει πὼς «ἡ Ἑλληνικὴ Φυλὴ δὲν ἔπαυσε ἀνέκαθεν νὰ ἐκτρέφει Φασουλῆδες καὶ Περικλέτους». Ὁ σεβαστὸς Ἀκαδημαϊκὸς εἶπε τὴ φορὰ αὐτὴ μιὰ μεγάλη ἀλήθεια.

Ὁ κ. Γαβριηλίδης τὸν ὀνομάζει «μέγαν βιομήχανον τοῦ γέλωτος».

Ὁ κ. Δροσίνης διαφιλονικεῖ τὴ δόξα πὼς αὐτὸς εἶναι ποὺ βράφτισε τὸ «Ρωμῆος». Κ' ἔτσι ξηγιέται γιατί τὸ παιδί ἔζησε ἀναιμικό. Ἐμοίασε τοῦ νουνοῦ του.

Ὁ κ. Δ. Γρ. Καμπουρογλοῦς τὰ εἶπε λιγάκι συμβολικά. «Ὁ Σουρῆς ὡς «Ρωμῆος» ὑπῆρξε!»

Ὁ κ. Ξενοπούλος—ὁ ἀθάνατος κ. Ξενοπούλος—ἀφοῦ στὴν ἀρχὴ εἰρωνεύεται τὴ «Ἰλλουσοικὴ ἀναγέννηση» ποὺ δὲν πιστεύομε δὰ νὰ τὸν ἐζημιώσει καὶ τόσο πολὺ, ὁμολογεῖ ἀφελέστατα 1) πὼς ὁ Σουρῆς εἶναι μεγάλος σατυρικός ποιητῆς. 2) πὼς κανεὶς σχεδὸν ἀπὸ τοὺς νεωτέρους δὲν εὐρίσκει ποιήσιν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Σουρῆ καὶ ὅτι καὶ ἀπὸ τοὺς παλαιότερους ἀκόμα θαυμαστάς του μερικοὶ ἔχουν πούσει πρὸ πολλοῦ νὰ εὐχαριστοῦνται μὲ τὸν «Ρωμῆον». 3) πὼς εἰ ποιήσῃς του θὰ δεχθῆς μιαν ἡμέραν... ἀνωτέρα Γραμματικῆς!! Αὐτὸ μόνο ὁ κ. Ξεν. μποροῦσε νὰ τὸ πεί. Καταπληχτικὸ! Ποιητῆς ἀνώτερος ἀπὸ τὴ Γραμματικῆ, δηλαδὴ ἀπὸ τὴ γλώσσα, δὲν εἶναι πιά μεγαλοφροσύνη. Εἶναι τέρας ἄξιο νὰ μπεῖ σὲ Μουσεῖο.

Ὁ κ. Παλαμῆς σημειώνει ἕνας ποὺ μᾶς παρουσιάζονταν σὰν ἀπλὸς χρονογράφος, γελιογράφος, κωμικιστῆς τῆς ρίμας.

Ὁ κ. Παπαντωνίου ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ μπῆκε στὴ Συντακτικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Ἀναγνωστικῶν, τῆρξε στὴ θαθεῖα φιλοσοφία. Βέβαια ἡ καθημερινὴ του συνεργασία μὲ φιλοσοφούς θὰ στῆθηκε ἀφορμὴ νὰ ξεχάσει ἐκεῖνο τὸ λεπτὸ, ἀδρό, αἰθέριο ὕφος του καὶ νὰρχισι μ' ἓνα βαθῦ, φιλοσοφικὸ, σκοτεινὸ πρόβλογο θγαλιμένον, θαυρεῖς, ἀπὸ τὴ «Φαινομενολογία τοῦ Ἐγγελοι». Ὁ Σουρῆς, λέει, δὲν ἀντιπαθοῦσε τίποτε. Οὔτε πρόσωπον, οὔτε σύστημα(!!) Δὲν ὠδήγησε τὴν ἐποχὴν του. Ἐδημοσιογράφησε». Αὐτὸ λέμε κ' ἐμεῖς.

Ὁ κ. Γ. Σβορώνος ἀποδίδει τὶς νῆες ἀπὸ τὸ 1912 ὡς σήμερον στὴ Μούσα τοῦ Σουρῆ.

Ὁ κ. Τσοκόπουλος «θαυμάζει ἰδιαίτερος τὸν πολε-

LOUIS-JEAN FINOT

Η ΝΥΧΤΩΔΙΑ

Τὸ χιόνι πέφτει, ψιλό καὶ πυκνό... ὁ δρόμος ἔχει κίβλας σκεπαστεῖ με τᾶσπρα του ποῦπουλα. "Ὅλος ὁ κόσμος πηγαίνει διασπικτός, με τὸ κεφάλι κατεβασιμένο, γὰρ νὰ γυλαχει ἀπὸ τὸν παγερὸ βοριά που φροσεῖ.

— Ἄς μιοῦμε δῶ, θέλεις ;

— Ἀκοῦς ἐκεῖ ! πάντα καλύτερα θάνα παρὰ μες στὸ δρόμο. ἄλλωστε τίποτα δὲ θὰ χάσουμε, ἂν ἀφίσομε τὰν νερόπαιτο. σὲ λίγο δὲ θὰ εἶναι πιά καρένας ἔξω.

Οἱ δὺ ἀξιωματικοὶ προῶνουν τὴν πόρτα τοῦ καφερείου, καὶ μπαίνουν μέσα σὲ μιὰ θερμὴ σάλα, γεμάτη κόσμο. Βγάδουν τοὺς μαντιέτες τους καὶ τοὺς κρεμοῦν στὸ κρεμαστήρι. Ἔπειρα, ἀφροῦ σιάνηκαν λίγην ὥρα ἀναποφάσιστοι ποιά θέση νὰ διαλέξουν, τραβοῦνε σιγὰ σιγὰ σὲ μιὰν ἥσυχην γωνιά καὶ κάθονται ὅ ἕνα τραπέζι. Μιὰ ξανθὴ καὶ δημοφφη σεροβιόρα τοὺς ἐπιησιάζει καὶ τοὺς σεροβίρει γρήγορα γρήγορα.

— Αὐτὸ εἶναι, φίλε μου, τὸ μεγάλο καφερεῖο τοῦ τόπου. Εἶναι ἄλλα πὺν ἔχουν μουσική, καὶ φτωχὲς ὀρχήστρες. ὅμως, σὲ τοῦτο ἔρχεται καλύτερη κόσμος. Ἐδῶ βλέπεις τὴν καλύτερη κοινωνία ἀπ' ὅλη τὴν πόλη. Κοίτα σὲ κείνο τὸ τραπέζι, κεῖ κάτω : Ἐκεῖ ἔναι οἱ ὄχιτὼ μεγαλύτεροι βιομήχανοι τοῦ Κάιζεργιάουτεν. Πίνουν τὴν μπίρα τους καὶ συζητοῦνε γὰρ τοὺς μιστοὺς τῶν ἐργασιῶν. Καπνίζουν τίς λίπτες τους ἢ τὰ πούρα τους εὐχαριστιμένοι, καὶ ἀδειάζουν τὰ ποιήρια τους με ἠδονή. Τὸ ἔρας τους δὲ λείει τίποτα... ὅμως στὸ διάστημα τοῦ πολέμου ἦταν ὅλοι τους ἀξιωματικοί. Μάλιστα ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἦταν διοικητὴς στὸ Βέλγιο... Αὐτὲς πάρε πέρα εἶναι γυναῖκες μεγαλοσιστῶν, πὺν πίνουν τὸ τσάι τους. ἔχουν τρομερὴ ὄρεξη καὶ καταβροχιζοῦν τεροστια φηκλιουατα, με τόσο χιτητητὰ χρώματα σὺν τὰ φορέματά τους. Σὲ λίγο θὰ τίς δεῖς νὰ πληρώνει ἢ καθεμιὰ, φεύγοντας, τὸ λογαριασμὸ της... Σ' αὐτὰ τὰ μικρὰ τραπέζια κάθονται τὰ κοροῦπόπουλα πὺν ἔρχονται ἀπὸ τὸ παροδρόμιο. μὴ θαρρεῖς πὺς εἶναι τὰ πρόσωπά τους ἔτσι κόκκινα ὑβνο καὶ ὑβνο ἀπὸ τὸ παινιάρισμα... εἶναι τὸ φροσικὸ τους χρώμα. Σ' ὅλα τους τὰ πιστοποιητικά, ἐκεῖ πὺν γράφει «χορῶμο», ἢ ἀπάντηση εἶναι «Κόκκινος»... Ἐκεῖ εἶναι τὸ ἐπιτελεῖο πὺν δὲν ἔχει τί νὰ κάνει, καὶ πὺν ἔρχεται δῶ γὰρ νὰ ξεκουράσει τὰ μάτια του».

— Με τί τὸν ροιτῶ, ἀγαπητέ μου Νουιά,

— Με τίς κελνερίνες... γὰρ κοίταξε τίς, εἶναι χαριτωμένες... αὐτὴ ἢ ψηλὴ μελαχροινὴ, ἢ ντελικάτη, πὺν κρατᾷ τὸ δίσκο τὸ φορτωμένο με μπιρρες, εἶναι ἢ Ἔλοα : Ἀπὸ λογαροὶ καὶ τέσσαρες ὑπολογαροὶ τὴν τριγυροῦνε. Αὐτὴ τοὺς κουροτίζει μιὰ χαρὰ καὶ τοὺς ἀφίνει νὰ ἐλπίζουν, με τίποτα δὲ θὰ καταφέρουν : ἔχει χάσει τὸν ἀντρα της πὺν τὸν λάτρευε, σὺν πόλεμο, καὶ μένει πὺν πιστὴ στὴ μνήμη του... τὰ χαμογέλια της καὶ τὰ τραντοράν μαυνικια της τίς φέρουνε καλὰ πουρμπουάρ... αὐτὴ ἢ μικροῦλα ἢ ξανθὴ, πὺν μες ἐσερβίρε, εἶναι ἢ Τέλλη ἢ ἀρραβωνιαστικὸς της ἔρχεται καὶ τὴν παίρνει

μικρόν, τὸν ἄφοβον δημοσιογράφον στὸ πρόσωπο τοῦ Σουρή.

Ὁ ζ. Δ. Χατζόπουλος βεβαιώνει καὶ αὐτὸς πὺς ὁ Σουρής ἐξήγησε τὸ τίμιον δημοσιογραφικόν του ἐπάγγελμα διχως νὰ ζητήσῃ σὺν ἄλλους νὰ ἀρριθιάρῃ πουθενά. Σὲ ποιὸν τάχατες νὰ στρέφεται ὁ ὑπανιγχιός του ;

Ὁ Ροῖδης ἔχει γράφει πὺς «ἐκ τῶν ζώντων σήμερον—δηλαδή στὴν ἐποχὴ τοῦ Ροῖδη—ποιητῶν, προτιμῶ τὸν Σουρήν». Δὲν εἶπε πὺς τὸν βρίσκει μεγάλον, με μόνο πὺς τὸν προτιμᾷ ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του. Τὴν ἀληθινὴν του γνώμη τὴν εἶδατε σὺν περασμένο «Νουμῶ».

Με κείνο πὺν ξεπερνᾷ καὶ τὸ Σουρή στὴ σάτυρα εἶναι ἢ ἐμπνευστὴ τῆς «Ἐστία» νὰ τελειώσει τὸ μοιρολόι με ἄμπετους στίχους τοῦ ἴδιου τοῦ Σουρή. Μέσα σὲ αὐτοὺς τοὺς στίχους, διαβάζομε καὶ τὸν ἀκόλουθο στίχο «καὶ ὅλοι ἐμιέτρος καὶ πεζῶς μ' ἐπῆραν στὸ κορόϊδο! Νομίζομε πὺς ἢ «Ἐστία» μοροῦσε νὰ σεβαστεῖ περισσότερο τὴ μνήμη τοῦ νεκροῦ καὶ νὰ μὴ δημοσιέψῃ τοὺς στίχους αὐτοὺς πὺν θὰ ὑπώπτενε κανεὶς πὺς μοροῦσε καὶ νὰποτελοῦνε τὴν προσωπικὴν τὴν γνώμη. Τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ ὁ Μητροπολίτης στὸ λόγῳ του λέγοντας πὺς ἤθελε νᾶχει καὶ αὐτὸς σατυρικὰ πνεῦμα. Καὶ τί ποίησε... Ὁ Σουρή, ὁ ἀδῶς, ὁ ἀέκακος, νὰ τὴν παθαίνει ἴσια ἴσια ἀπὸ τοὺς φανατικότερους φίλους του.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ Β.

ΦΕΓΓΑΡΟΒΡΑΔΟ ΑΥΓΟΥΣΙΑΤΙΚΟ

Φεγγαρόβραδο αὐγουσιάτικο !
Ὀῦτε νύχτα, οὔτε μέρα...
Ἀσημένιο, ἀραχνόφρατο,
Φῶς γαλήνιο πέρα - πέρα.
Φῶς γλυκὸ τῆς ἀνταιάκλασης,
Πὺν δὲν καίγει οὔτε θαμπώνει,
Με ὁμορφ αἶνει ὅλα τριγύρω μας
Καὶ τὴν πλάση ἐξαῖλῶνει.

Φεγγαρόβραδο αὐγουσιάτικο !
Ἦ ἀγάτη ἢ περυσμένη,
Ἀσημένια, ἀραχνόφρατη,
Μαζονή, με ὄχι οβυσσμένη.
Φῶς γαλήνιο τῆς ἐνθύμησης,
Πὺν δὲν καίγει οὔτε θαμπώνει,
Με παλιὰ ὁμορφ αἶνει αἰσιήματα,
Τὴν καρδιά ὅλη ἐξαῖλῶνει.

Λίγνα, Ἀθῆνας, 1918

ΖΕΦΥΡΟΣ ΒΡΑΔΥΝΟΣ

ΘΡΗΝΕΙ ΠΟΝΩΝΤΑΣ.

Θρηνεῖ πονόντας ἢ ἀπαλὴ καρδιά μου
Κε ὁ κόσμος ὅλος δέρεται μετ' ἡμῶν,
Κάθε μαρούλια, κλαίοντας, παιδιὰ μου,
Ἄντρα μου, χράζει, φίλοι μου, ἀδερφοί μου,

Ἄχ! κε ἐνὸς μαῖου γέρω ἢ πείνα ἀπλώνει
Κ' ἔδμα πειθαίνου τὰ ὄρφανά, τὰ μόνα,
Ἀγάματα τοῦ κόσμου οἱ δολοφόνου
Στήθου νὰ μείρου ἐνδοξοὶ σὺν αἰῶνα.

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ